

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER) YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (13.04.2020)

Kesin Olgu: Türkiye (56.956) Dünya (1.696.588) **Ölüm:** Türkiye (1.198) Dünya (105.952)

DSÖ Risk Değerlendirmesi: Küresel seviye - Çok Yüksek

Günün HASUDER Önerisi

“Salgınla mücadele tek başına hastane odaklı yaklaşımla yürütülemez”

Salgın yönetiminde önemli olan salgının başından itibaren test yaparak olguları saptama, bunları sağamlardan izole etme, tedavi etme ve bunlarla temas etmiş olan kişileri bularak karantinaya almaya yönelik girişimlerdir. Erken dönemde yaygın test yapmak, olayın toplumdaki boyutu konusunda bilgi vermesinin yanı sıra, olguları toplumda henüz çok yayılmadan saptayıp, izole etmeye ve salgını sınırlamaya yarayacaktır. Bu girişimlerin temel amacı, salgını yerinde kontrol ederek hastaneye gelecek kişi sayısını azaltmaktır. Bunun için evde izlemi yapılacak olgu ve temaslıların izlemine organize etmek, toplumu, hastaları, yakınlarını bilgilendirmek, rutin hizmetlerin devamını sağlamak üzere gerekli organizasyonu yapmak ve sörveyans için bilgi akışını sağlamak görevleri bulunmaktadır. Toplumda ve sağlık hizmetlerinin birinci basamağında bu çalışmalar organize bir biçimde yapılmazsa salgının kontrolü sağlanamaz.

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporu-83 ([WHO Situation Report-83](#))

- Son 24 saat içinde hiçbir ülke/bölge COVID-19 vakası bildirmedi.
- COVID-19 nedenli toplam küresel ölümler 100.000'i aştı.
- DSÖ, “COVID-19 Aşıları için Hedef Ürün Profilleri” belgesini yayınladı:
 - Belgede, sağlık çalışanları gibi yüksek COVID-19 enfeksiyonu riski taşıyan kişilerin uzun süreli korunması ve salgın ortamlarında reaktif kullanım için, insan aşılarında tercih edilen ve minimal kabul edilebilir ürün profilleri açıklanmaktadır.
[Burada](#)

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- CDC, seyahat etmenin güvenli olup olmadığına karar verirken göz önünde bulundurulması gerekenler ile ilgili öneriler yayınladı (11.04.2020):
 - Gidilecek yer hakkında sorular için gidilecek yerin yerel sağlık departmanının web sitesinin incelenmesi,

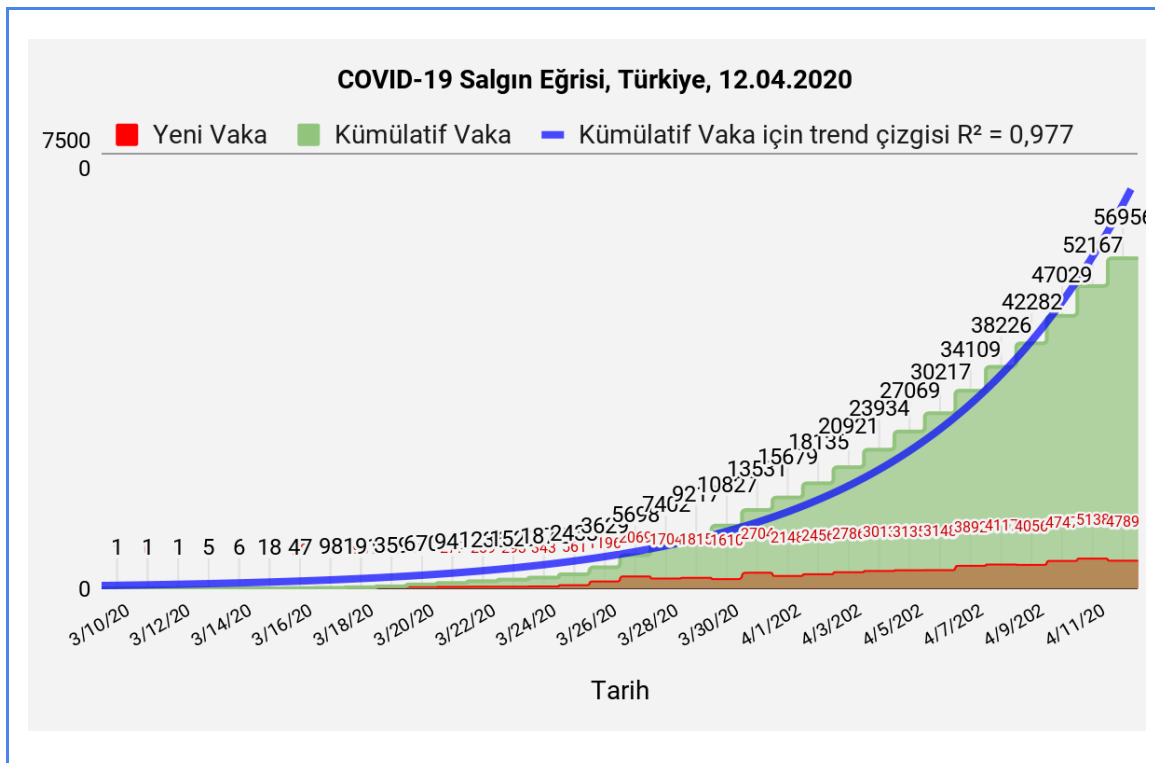
- Şiddetli hastalık için yüksek risk altında olan kişilerin tüm deniz seyahatlerinden ve gereksiz hava seyahatlerinden kaçınması,
- 14 gün karantınayı sağlamak için iş veya okula gitmemeye imkân sağlayacak bir planın mevcut olması gerektiği ve
- Daha yaşlı veya kronik bir tıbbi sorunu olan biriyle birlikte yaşamının bulaştırmacılık riski açısından önemli olduğu belirtildi. [Kaynak](#)
- CDC, “**Açık Kalan Çocuk Bakım Kurumları için Rehber**”i güncelledi (12.04.2020). Rehberde;
 - Çocukların kuruma kabul edilmeden önce ateş veya diğer hastalık belirtileri açısından taranması,
 - Ateş taramaları yaparken çalışanların korunması amacıyla, semptomları olan bir çocuğa yakın temas nedeniyle maruz kalmaların ortadan kaldırılması/en aza indirilmesi için sosyal mesafenin (1,8 metre) korunması veya fiziksel bariyer kullanılması önerildi.
 - Sosyal mesafe veya bariyer kontrollerinin uygulanmadığı durumlarda, kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanılabileceği belirtildi.
 - Bununla birlikte, KKD'lerin yetersiz olması ve kullanımlarının eğitim gerektirmesi göz önünde bulundurulduğunda, uygulanması daha zor ve daha az etkili bir kontrol yöntemi olduğu ve güvenilmemesi gerektiği vurgulandı. [Kaynak](#)

Türkiye'den Haberler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
12/04/2020	35.720	13,41	4.789	56.956	97	1.198	2,10

Pozitiflik % = Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı x 100

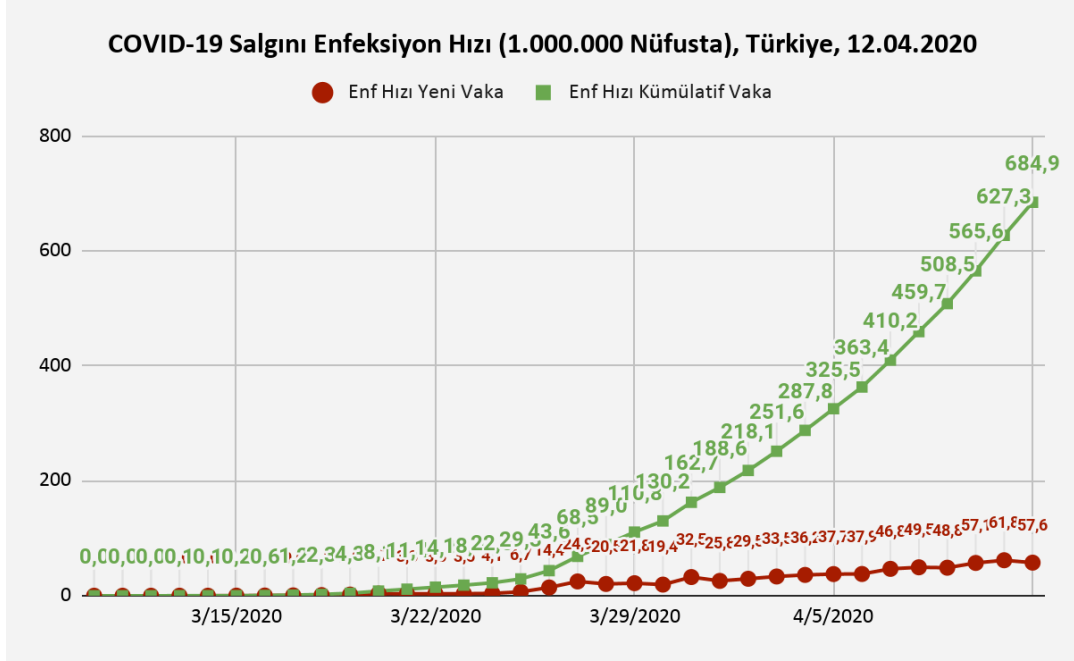
Vaka-Fatalite Oranı % = Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı x 100 [Kaynak](#)

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (12.04.2020)

*Bu grafik Sağlık Bakanlığı'nın duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir.

HASUDER tarafından hazırlanmıştır. (12.04.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

*Bu grafik Sağlık Bakanlığı'nın duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.

T.C. Sağlık Bakanlığı (SB)

- Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan;
 - **COVID-19 (SARS-CoV-2 ENFEKSİYONU) REHBERİ** güncellendi (12.04.2020).
[Burada](#)
 - Son güncelleme ile;
 - Numune alınması,
 - Temaslı takibi,
 - Ambulansla hasta nakli,
 - Evde hasta izlemi,
 - Belirlenen COVID-19 polikliniğinde erişkin hasta yönetimi,
 - COVID-19 erişkin hasta tedavisi,
 - COVID-19 hastalarında destek tedavisi,
 - COVID-19 çocuk hasta yönetimi ve tedavisi,
 - Teması olan sağlık çalışanlarının değerlendirilmesi,
 - Morg ve defin hizmetleri konularında değişiklikler oldu.

- Bakanlığın web sitesine “**COVID-19 Tomografi Üniteleri**” konulu içerik eklendi (12.04.2020). [Kaynak](#)
- Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından “**COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) Laboratuvar Biyogüvenlik Rehberi**” yayımlandı (09.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. İçişleri Bakanlığı

- Sn. Bakan Süleyman Soylu, saat 22.00 civarında Twitter hesabından yaptığı açıklama ile *istifa ettiğini* bildirdi (12.04.2020). [Kaynak](#)
- Sn. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Sn. Süleyman Soylu'nun *istifasını uygun bulmadığı ve kabul etmediği, kendisinin görevine devam edeceği* duyuruldu (12.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Bakanlık, COVID-19 nedeniyle okulların tatil edilmesiyle birlikte, çocukların evde geçireceği vaktin verimli bir şekilde planlanmasının önemine dikkat çekerek 0-6 yaş grubu çocuklar için çocuk gelişimine olumlu katkı sağlayacağı değerlendirilen **Çocuk Dostu Kitap Önerilerini** paylaştı (12.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

- Sn. Bakan Twitter üzerinden yayımladığı değerlendirmede;
 - Kısa çalışma ödeneğinden yararlanamayan veya ücretsiz izne çıkarılan vatandaşlara 3 ay süresince aylık 1170 lira maaş desteği sağlanacağını,
 - Kısa çalışma ödeneğine bugüne kadar 200 binden fazla firmanın, 2 milyondan fazla çalışan kapsamında başvuruda bulunduğunu ve bu başvuruların 700 bininin onaylandığını,
 - Kamu bankalarının kurumsal ve ticari işletmelerin işletmelerin konut, ihtiyaç ve araç kredisi borcunu ötelediğini,
 - Ziraat, Halkbank ve VakıfBank'ın 5 bin lira altında geliri olan vatandaşlar için 1 Nisan'da başlattığı düşük maliyetli temel ihtiyaç desteğinin devreye alındığını ve bu kapsamdaki ödemelerin de bu hafta başlatılacağını belirtti (12.04.2020). [Kaynak](#)

T.C. Ankara Valiliği

- **İl Umumi Hıfzıssıhha Kurulu'nun 12.04.2020 Tarih ve 2020/21 Sayılı Kararı** ile 13.04.2020 günü saat 00.01'den itibaren geçerli olmak üzere;
 - Gebe, lohusa ve bebeklerin aşılama ve izlemleri ile topuk kanı örneklerinin alınması işlemleri için sokağa çıkma yasağından muaf tutulmalarına,
 - Ankara dâhilinde faaliyet gösteren toplu taşıma araçları, taksiler, her türlü ticari araçlar, servis araçları ve içerisinde birden fazla kişi bulunan özel araçlarda;
 - Maske kullanılmasının ve zorunlu tutulmasına,
 - Bütün toplu taşıma araçlarında sıvı el dezenfektanı bulundurulmasının zorunlu tutulmasına karar verildi. [Kaynak](#)

Ankara Tabip Odası (ATO)

- ATO Hukuk Bürosu “**Hekimlerin uzmanlık alanı dışında görevlendirilmelerine ilişkin hukuki bilgi notu**”nu paylaştı (12.04.2020). Uzmanlık alanları dışında doğrudan COVID-19 hastalığının teşhis ve tedavi süreçlerinde görevlendirilen hekimlere yönelik notta;
 - Bu süreçte ilgili uzmanlık dallarının mensuplarının ilk elden görevlendirilmesinin, kamu yararı ve hizmet gerekleri açısından öncelikli olduğu,

- Hasta yoğunluğu ve uzman personel eksikliği nedeniyle ilgili uzmanlık dallarının mensubu olmayan diğer hekimlerin de doğrudan görevlendirilebileceği,
- Bu durumda, anılan konumdaki hekimlere etkin bir konsültasyon desteğinin sunulmasının zorunlu olduğu,
- COVID-19 hastalığının teşhis ve tedavi süreçlerinde branş dışı görevlendirilen hekimlere, hastane idareleri/işverenler tarafından yazılı görevlendirme yazılarının tebliğinin sağlanması gerektiği;
- “Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları” kapsamında “*Bu poliçe, kamu sağlık kurum ve kuruluşunda çalışan sigortalının kendi görev yeri ve branşı dışında da olsa görevlendirildiği yer ve branşlardaki faaliyetlerini de ilave sözleşme düzenlenmeksizin veya prim tahsil edilmeksizin kapsar.*” hükümlerinin yer aldığı belirtildi. [Kaynak](#)
- ATO, “**Ankara İli 1.Basamak Sağlık Hizmetleri Pandemi Raporu (ASM-İSM)**”nu yayınladı (12.04.2020). [Kaynak](#)

HASUDER’den Haberler

- Prof. Dr. Şevkat Bahar Özvarış’ın Korona Günlerinde Görünmeyen İkinci Salgın: “Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet!” adlı yazısı web sitemizde yayınlanmıştır. [Okumak için](#)
- Prof. Dr. Dilek Aslan tarafından kaleme alınan Günün Konusu’nda “Cinsiyet Temelli Farklar Var mı?” başlığı ele alınmıştır. [Okumak için](#)
- Pandeminin Ülkemizdeki 28 gününe ilişkin Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER) COVID-19 Görev Grubu iş planı çerçevesinde Prof. Dr. Muzaffer Eskiocak, Dr. Öğr. Üyesi Meltem Akın Dikleli, Prof. Dr. Gül Ergör, Arş. Gör. Nurcan Şentürk Durukan, Arş. Gör. Dr. Selin Girgin ve Prof. Dr. C. Tayyar Şaşmaz’ın katkılarıyla hazırlanan durum raporu yayınlanmıştır. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

Çin’de, Hubei dışında, ilk dalgada kontrol önlemleri sonrası COVID-19’un yayılabilirliği ve ciddiyeti ile ikinci dalga senaryosuna yönelik planlama: modelleme yoluyla yapılan bir etki değerlendirmesi

Hubei dışındaki Çin bölgelerinde ilk dalga sırasında alınan önlemlerin COVID-19’un yayılabilirliği ve ciddiyeti üzerinde oluşturduğu etkinin değerlendirildiği ve olası ikinci dalga için önerilerin sunulduğu makalede, Pekin, Şanghay, Shenzhen, Wenzhou’da COVID-19’un anlık üreme sayısı (Rt) ve doğrulanmış vaka-ölüm riski (cCFR) “duyarlı-enfekte-iyileşmiş” (SER) modeli kullanılarak tahmin edilmiş. Hubei dışındaki cCFR’nin, Hubei’dekinin neredeyse beşte biri olduğu saptanmış. Dört büyük şehrin ayrıntılı analizi sonucu COVID-19 yayılımının esas olarak Hubei’den Ocak ayı sonuna kadar gelen vakalardan kaynaklandığı saptanmış. Hubei dışındaki bölgede ilk COVID-19 dalgasının farmasötik olmayan agresif müdahaleler sayesinde azaldığı ifade edilmiş. Ancak ekonomik faaliyetlerin başlamasıyla Mart 2020’den bu yana denizasırlı ülkelerden gelen/gelebilecek olan yeni vakaların (göçmen işçiler vs.) virüsün yeniden görülmeye başlamasına (viral reintroduction) neden olabileceği ve ikinci bir COVID-19 yayılma dalgasının gelişme riski bulunduğu belirtilmiş. Bu durum göz önüne alındığında sağlık ve ekonomi arasında en uygun dengeyi sağlamak amacıyla potansiyel bir ikinci dalgaya karşı stratejileri belirlemek için Rt ve cCFR’nin yakından izlenmesi önerilmiş. Agresif müdahalelerin daha sonra hastalık prevalansını başlangıç seviyesine geri getirirse bile, salgının boyutu küçükken müdahalelerin gevşetilmesinin Rt’nin 1’in üstüne çıkmasıyla sonuçlanacağı ve kümülatif vaka sayısını katlanarak artıracığı vurgulanmış.

Leung K, Wu JT, Liu D, Leung GM. First-wave COVID-19 transmissibility and severity in China outside Hubei after control measures, and second-wave scenario planning: a modelling impact assessment. *The Lancet* 2020. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30746-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30746-7)

**Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Duygu Kavuncuoğlu, Uzm. Dr. Musa Şahin, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver ve Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler tarafından hazırlanmıştır.*